

Onderwerp Perspectiefnota 2026 en Voorjaarsmonitor 2025

Dossiernummer	K85731	Wettelijke/bestuurlijke uiterste	
Documentnummer	2025-096270	beslisdatum Provinciale Staten	09-07-2025
Datum GS	10-06-2025		
Behandelaar	Team Kwaliteit en Control	Opgelegde geheimhouding op	N.v.t.
Telefoonnummer	06-29655224 / 06-52761718		

Aanleiding

Hierbij bieden wij uw Staten de Perspectiefnota 2026 en de Voorjaarsmonitor 2025 aan. De Perspectiefnota 2026 is de start van de Planning & Control-cyclus 2026 (hierna: P&C-cyclus). De Voorjaarsmonitor 2025 is een rapportage over de uitvoering van de Begroting 2025. Vanwege de onderlinge samenhang tussen deze P&C-documenten wordt gebruik gemaakt van één Statenvoorstel.

Leeswijzer

Allereerst wordt op programmaniveau van de begroting weergegeven waar wij beleidsmatig de komende periode op gaan inzetten. Daarbij gaat het om het uitvoeren van taken die onontkoombaar zijn en om taken die voortvloeien uit de ambities van het Hoofdlijnenakkoord Mit mekoar. Vervolgens wordt het financieel perspectief voor de periode 2025-2029 weergegeven. Tenslotte wordt ingegaan op de Voorjaarsmonitor 2025 waarbij tussentijds inzicht wordt gegeven in de voortgang van de uitvoering van de Begroting 2025.

1. Waar zetten wij beleidsmatig de komende jaren op in?

Hieronder een samenvatting.

Programma 1 - Ruimte en water

- Onze leefomgeving staat voorop. Bij (nieuwe) plannen en ontwikkelingen houden we altijd rekening met de impact die het heeft op ons prachtige weidse landschap. Eén van de ontwikkelingen is het onderzoek van Defensie naar geschikte locaties in onze provincie. Dit kan forse impact hebben op onze provincie en raakt onze belangen op het gebied van onder andere ruimtelijke ontwikkeling. Om onze belangen goed te kunnen borgen zijn extra middelen benodigd. Ons streven is erop gericht om hiervoor middelen van het Rijk te krijgen.
- Voor onze leefomgeving is water van levensbelang voor mens, dier en natuur. Wij hebben oog voor de veiligheid en waterkwaliteit. De Kaderrichtlijn Water (KRW) is opgesteld om de waterkwaliteit te verbeteren. Voor het realiseren van de KRW-doelstellingen zijn extra middelen benodigd.
- Met de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest zijn in het verleden overeenkomsten gemaakt over Beleidsanalyse kwantitatief waterbeheer (B-AKWA). Wij voorzien dat op basis van de gemaakte afspraken meer middelen zijn benodigd voor onderhoud van de

kunstwerken, het financieel compenseren van de waterschappen en het uitvoeren van bijbehorende taken door de waterschappen.

Programma 2 - Milieu en energie

- Als provincie vinden we het belangrijk om onze verantwoordelijkheid te nemen voor een gezonde en schone leefomgeving voor mens, flora en fauna. We streven naar een omgevingskwaliteit die voldoet aan de wettelijke normen. Maar wij zien ook het belang van het bedrijfsleven om snel duidelijkheid te krijgen over de omgevingsvergunning in verband met investeringen die zij willen doen. Samen met de Omgevingsdienst Groningen (ODG) is als uitwerking van Motie 61 'Vergroten capaciteit milieuzaken' een Plan van Aanpak opgesteld voor investeringen die nodig zijn binnen de ODG en binnen onze eigen organisatie. We gaan fors investeren en we denken ook dat directe investeringen noodzakelijk zijn. Tegelijk realiseren we ons dat deze investeringen een groot beslag leggen op de vrije ruimte. Daarom voeren we middels een externe audit een extra check uit. Mogelijk kan dit leiden tot een neerwaartse bijstelling. We komen hier in het najaar op terug.
- Wij vinden het van belang om het meetnet TNO te continueren. Hiermee wordt toezicht gehouden op de emissie van SiC-vezels van het bedrijf ESD-SIC B.V.

Programma 3 - Platteland en natuur

- Groenblauwe dooradering is één van de opgaven binnen Toekomst Landelijk Gebied, waar samen met de agrarische collectieven in onze provincie aan wordt gewerkt.
- De beroepsvisserij is van oudsher verbonden met onze provincie en is zowel economisch als cultuurhistorisch van belang, daarom geven wij de beroepsvisserij onze steun. Dit doen we door te investeren in verduurzaming en innovatie, gerelateerd aan een transitie naar een duurzame en toekomstbestendige visserij met betrokkenheid van zowel de sector als natuurorganisaties. Wij pleiten voor een toekomstbestendige vergunningverlening, die zowel ecologische als economische belangen in balans houdt.

Programma 4 - Bereikbaarheid

- Het is zaak om de Westelijke ringweg grootschalig aan te pakken. Dat doen wij samen met de stad met oog voor de ontwikkeling van de Suikerzijde en De Held als woonwijken. Er worden in totaal 11.000 nieuwe woningen gebouwd aan de Westflank van de stad. Daarom is ons doel een verdiepte Westelijke ringweg te realiseren om de bereikbaarheid van de Westflank en de regio (Westerkwartier en Het Hogeland) te kunnen blijven garanderen. Met de verdiepte ligging willen we de doorstroming en verkeersveiligheid op de Westelijke ringweg en de verkeersleefbaarheid in de Westflank verbeteren. Wij trekken samen met de gemeenten in Groningen op om het Rijk te overtuigen van nut en noodzaak van een volledige verdiepte Westelijke Ringweg.
- Recentelijk is RISM-II uitgevoerd, dit is een verkeersveiligheidsinspectie van onze autowegen. Het betreft een wettelijke verplichting vanuit Europa. Uit deze analyse is een aantal knelpunten naar voren gekomen.

De nieuwe wet- en regelgeving brengt hogere kosten met zich mee, maar is nog niet gebudgetteerd. De problematiek rondom de kerende werking van de geleiderails is het meest concreet en actueel.

Programma 5 - Economie

- De provincie is in 2026 gastheer van de Nationale Toerisme Top. Op de Toerisme Top 2026 brengen wij de landelijke overheid, bedrijfsleven, toeristische organisaties en andere belangstellenden bij elkaar om samen gericht te werken aan de uitdagingen en kansen in de landelijke en Groningse vrijetijdssector.

Programma 6 - Cultuur en maatschappij

- Het belang van de mogelijkheid voor inwoners om te bewegen nemen we mee in ons beleid voor mobiliteit, ruimtelijke ordening, leefbaarheid, natuurbewaking, economie en toerisme. Ook streven wij naar kansengelijkheid voor talentvolle sporters binnen onze provincie en voor sporters met een beperking, door hen gelijke toegang tot voorzieningen te bieden. We kijken met een positieve houding naar de ambities voor een nieuw Kardinge, maar zullen een besluit voorbereiden op basis van een gedegen plan van de gemeente Groningen.
- Voor incidentele ondersteuning van culturele organisaties en evenementen introduceren wij - analoog aan de gemeente Groningen - een transitiefonds. Hiermee willen wij bijdragen aan het versterken van de financiële positie van instellingen waardoor de continuïteit gewaarborgd kan worden. Wij stellen voor om een bedrag van € 300.000 beschikbaar te stellen.
- Voor de uitvoering van Motie M202 - Behoud Cultuurprogramma Erfgoed - is voor de periode 2026-2028 aanvullend budget nodig van € 80.000 per jaar voor Stichting Oude Groninger Kerken en Stichting Het Groninger Landschap.

Programma 7 - Openbaar bestuur

- Voor de aanpak van ondermijning en weerbare overheid is één van de beleidsdoelen het op een hoger ambitieniveau toepassen van de Wet Bibob. Wij willen de beleidsopgave 'aanpak ondermijning' intensiveren door extra capaciteit en middelen beschikbaar te stellen zodat onder andere toetsing van misbruik en oneigenlijk gebruik van onze subsidies plaats kan vinden.

Programma 8 - Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

- Wij zetten extra middelen in voor het scenario "Klaar voor de toekomst" van de digitaliseringsstrategie. Uw Staten hebben hiervoor een motie aangenomen (Motie 135).

2. Wat is ons financieel perspectief in de aankomende jaren?

In de Begroting 2025 is voor het laatst het financieel perspectief gepresenteerd met een begrotingsruimte van in totaal € 4,0 miljoen voor de periode 2025-2029. Door met name een meevaller vanuit het Provinciefonds (€ 24,5 miljoen) en extra rente- en dividendinkomsten (€ 29,8 miljoen) is de begrotingsruimte 2025-2029 die beschikbaar is voor voorstellen in de

Perspectiefnota 2026 toegenomen naar € 47,7 miljoen. In de Perspectiefnota 2026 staat het financieel perspectief nader toegelicht.

Naast meevallers hebben we te maken met onontkoombare voorstellen. Voor de periode 2025-2029 gaat het om een bedrag van € 40,6 miljoen. De structurele doorwerking van de voorstellen vanaf 2030 zullen wij meenemen in de meerjarenbegroting, die wij weer gaan introduceren bij de Begroting 2026. Verder hebben wij de ambities Mit mekoar voor een bedrag van € 3,8 miljoen verwerkt. Om de ambities uit het hoofdlijnenakkoord handen en voeten te geven werken we aan een uitvoeringsprogramma op basis van het hoofdlijnenakkoord. Het hoofdlijnenakkoord wordt hiermee nader geconcretiseerd. Mogelijke keuzes en de consequenties daarvan worden indien nodig verwerkt in de Begroting 2026.

In onderstaande tabel wordt het financieel perspectief weergegeven.

Tabel 1: Financieel perspectief 2025-2029

(x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal 2025-2029
A. Financieel perspectief beschikbaar voor voorstellen Perspectiefnota 2026	22.824	5.455	6.861	10.998	1.541	47.679
B. Voorstellen Perspectiefnota 2026						
B1. Onontkoombare voorstellen	-2.886	-10.159	-8.977	-9.323	-9.269	-40.613
B2. Uitwerking Hoofdlijnenakkoord Mit mekoar	-633	-1.083	-2.084	-	-	-3.800
B. Voorstellen Perspectiefnota 2026	-3.519	-11.242	-11.061	-9.323	-9.269	-44.413
C. Financieel perspectief na voorstellen	19.305	-5.787	-4.200	1.675	-7.728	3.266
D. Herschikking begrotingsruimte	-18.652	6.440	4.853	-1.022	8.381	0
E. Financieel perspectief na herschikking begrotingsruimte	653	653	653	653	653	3.266
F. Toevoegen flexibel budget	741	500	500	500	500	2.741
G. Financieel perspectief Perspectiefnota 2026	1.394	1.153	1.153	1.153	1.153	6.007

De begrotingsruimte voor de periode 2025 tot en met 2029 (exclusief flexibel budget) bedraagt na voorstellen in totaal € 3,3 miljoen (regel C). We zien dat de begrotingsruimte per jaar fluctueert. Door middel van herschikking van de begrotingsruimte egaliseren we dit over de jaren 2025-2029 via de Algemene reserve. Dit is één van de functies van de Algemene reserve. Hiermee zijn we in staat ons beleid stabiel uit te voeren.

Het financieel perspectief is omgeven met onzekerheden. Op dit moment is het proces om te komen tot een nieuw verdeelmodel voor het Provinciefonds nog niet afgerond. We verwachten een positief effect, maar tot op heden hebben we hierover nog geen zekerheid. In het financieel perspectief hebben we hiervoor dan ook geen middelen opgenomen.

3. Voor welke mobiliteitsprojecten vragen wij (extra) middelen?

Op basis van de onderhoudsopgaven en uitbreiding van de infrastructuur van het Mobiliteitsprogramma worden projecten in drie fasen uitgewerkt (verkenning-, planuitwerking- en realisatiefase). Op basis van de laatste ramingen wordt voor de realisatiefase aan uw Staten gevraagd de benodigde investeringskredieten beschikbaar te stellen. Bij het vaststellen van de Nota Investerings: Activeren, waarderen en afschrijvingen is deze werkwijze met uw Staten afgesproken. In lijn hiermee wordt nu in de Perspectiefnota 2026

aan uw Staten gevraagd om investeringskredieten vrij te geven om te kunnen starten met de uitvoering van nieuwe investeringsprojecten en om extra middelen beschikbaar te stellen om lopende investeringsprojecten te kunnen afronden. In het kader van de herijking van de Planning & Control cyclus zullen wij bezien of dit de gewenste procedure is.

4. Hoe staat het met de uitvoering van de Begroting 2025?

Middels de Voorjaarsmonitor 2025 rapporteren wij aan uw Staten over de voortgang van de (uitvoering van de) Begroting 2025 tot en met mei 2025. Hierbij wordt de opzet van de Begroting 2025 gevolgd.

De Voorjaarsmonitor 2025 bestaat uit twee onderdelen die we hieronder kort toelichten:

1. Inhoudelijke en financiële verantwoording van de voortgang van de Begroting 2025
2. Voortgang vervolgacties aanbevelingen Rekenkamerrapporten

Ad 1. Inhoudelijke en financiële verantwoording van de voortgang van de Begroting 2025

De inhoudelijke verantwoording heeft betrekking op indicatoren en prestaties zoals opgenomen bij de beleidsdoelen in het programmaplan (deel 2) van de begroting. (*Wat willen we bereiken en wat gaan we ervoor doen?*)

a. Indicatoren

In de Begroting 2025 onderscheiden we (elf) verplichte indicatoren (volgens het BBV) en 'eigen' beleidsindicatoren. In de monitor hebben we ten aanzien van deze indicatoren de realisatie afgezet tegen de streefwaarde. Van een groot aantal indicatoren zijn de realisatiecijfers nog niet bekend omdat deze pas na afloop van het begrotingsjaar beschikbaar komen.

b. Prestaties

In de Voorjaarsmonitor 2025 is de voortgang van de prestaties in de Begroting 2025 toegelicht. Hierbij maken we geen gebruik meer van de kleuren rood, oranje en groen (stoplichtmodel). Het gebruik van de stoplichtstructuur draagt in mindere mate bij aan een objectieve weergave van de voortgang van prestaties. Het gebruik van de kleuren is subjectief van aard en zorgt voor onduidelijkheid. Daarnaast zullen wij de opzet van de monitor in de huidige vorm opnieuw bekijken.

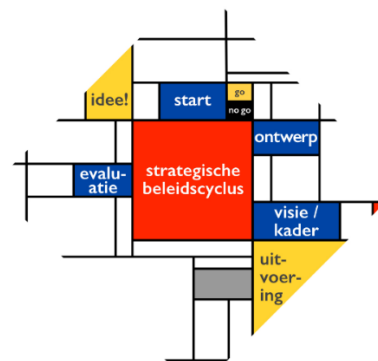
c. Financiële verantwoording

De financiële verantwoording betreft de mate van uitputting en de (voorgestelde) wijzigingen van de Begroting 2025. (*Wat mag het kosten?*) In het onderdeel Begrotingswijzigingen worden de voorgestelde begrotingswijzigingen waarover uw Staten moeten besluiten toegelicht.

Ad. 2 Aanbevelingen rekenkamerrapporten

Via de Voorjaarsmonitor 2025 leggen wij ook verantwoording af over de vervolgacties bij de volgende rapporten van de Noordelijke Rekenkamer die in uw Staten zijn behandeld. Er zijn zeven rekenkamerrapporten met nog

openstaande aanbevelingen, waarvan een vijftal rapporten nog vervolgacties bevat die nog niet zijn afgerond maar wel op schema liggen.

Beslispunten

1. De Perspectiefnota 2026, inclusief de daarin opgenomen voorstellen tot beschikbaar stellen van investeringskredieten, vast te stellen.
2. De Voorjaarsmonitor 2025 vast te stellen.
3. De begroting van baten en lasten te wijzigen conform de in de bijlage van het Ontwerpbesluit opgenomen 10e wijziging van de Begroting 2025.

Argumenten

In dit Statenvoorstel, de Perspectiefnota 2026 en in de Voorjaarsmonitor 2025 staan de inhoudelijke argumenten voor bovengenoemde beslispunten. Met het vaststellen van de 10^e wijziging van de Begroting 2025 autoriseren uw Staten ons college tot het doen van uitgaven binnen de aangepaste ramingen.

Middels het voorleggen van de investeringskredieten ter autorisatie door uw Staten in de Perspectiefnota 2026 wordt voldaan aan de bepalingen die zijn opgenomen in de Nota Investeringskredieten die uw Staten in november 2021 hebben vastgesteld. Hierin is opgenomen dat het autoriseren van investeringskredieten een bevoegdheid van uw Staten is.

Kantttekeningen

Niet van toepassing.

Rol PS

Het doel van dit Statenvoorstel is drieledig:

1. Wij leggen middels de Voorjaarsmonitor 2025 aan uw Staten verantwoording af over de voortgang van de Begroting 2025. De voorjaarsmonitor heeft derhalve betrekking op uw controlerende taak.
2. De jaarlijkse P&C-cyclus start met de perspectiefnota. Uw Staten stellen middels de Perspectiefnota 2026 de beleidsmatige en financiële kaders vast voor de periode 2025-2029. Deze kaders vormen de basis voor de Begroting 2026 die uw Staten in november 2026 vaststellen. De perspectiefnota heeft derhalve betrekking op uw kaderstellende taak.
3. Met het vaststellen van de 10e wijziging van de Begroting 2025 autoriseren uw Staten ons college tot het doen van uitgaven binnen de aangepaste ramingen.

Vanwege de onderlinge samenhang tussen deze P&C-documenten wordt gebruik gemaakt van één Statenvoorstel.

Participatie

Over dit Statenvoorstel heeft geen participatie plaatsgevonden.

Advies

Wij stellen u voor het in ontwerp bij dit statenvoorstel opgenomen besluit vast te stellen.

Groningen, 12-06-2025

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

Pascal Roemers, plaatsvervangend voorzitter

Hans Schrikkema, secretaris

Bijlagen

Nr.	Titel	Documentnummer
1	Ontwerp-besluit Perspectiefnota 2026 en Voorjaarsmonitor 2025	2025-096240
2	Perspectiefnota 2026	https://provgroningen2026.perspectiefnota.nl/
3	Voorjaarsmonitor 2025	https://provgroningen2025.voorjaarsnota.nl/